

Kitünő minőségű tömör és koczka-szenet,

mozgonyok (Locomobile) fűtésére és házi czélokra,
gyárszenet, gyári czélokra, minden hazai vasút-
állomásra szállítva, **legjobb anyag mindennemű töltsé-**
kis koczkaszenet, alyhákhoz budapesti rakodóinok
ajánl legjutányosabb, mérsékelt árak mellett az 311
Északmagyarországi egyesített kőszénbánya-
és iparvállalat részvénytársulat,
Budapest, V., Erzsébet-ter 10. szám.
(Utányomat nem díjaztatik.)

A FRANKLIN-TARSULAT
magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca
4-ik szám) megjelent és minden könyvtárnál kapható:

A NYOMA-VESZETT.

ANGOL REGÉNY.

IRTA

EDWARDS B. AMÁLIA.

ATDOLGOZTA

SZÁSZ KÁROLY.

EREDETI RÉPEKKEL

Ára füzve 2 forint.

TOLDI.

KÖLTŐI ELBESZÉLÉS.

IRTA

ARANY JÁNOS.

NYELVI ÉS TARGYI BŐ MAGYARÁZATOKKAL

ELLÁTTA

LEHR ALBERT.

Ára füzve 3 forint 60 krajczár.

A MAGYAR

PÉNZUGYI TÖRVÉNYISME KEZIKÖNYVE.

IRTA

Dr. MARISKA VILMOS.

Harmadik, teljesen átdolgozott kiadás.

Ára 4 frt 40 kr.

"Betegbarát" Az e cím
alatt kiadott kötetekben megje-
lent rópirat egérségeknél az első
betegség tünetek leírására, be-
tegeknek pedig a baj sikeres gyógy-
ítására megbízható tanácsokat nyújt.
E könyvet Gorischek Károly ca-
biz. orvosi könyvtárosnak (Bécs,
L. Léványi 6) ingyen és bérmentve
küldi meg s így a megrendelőnek
nem okoz több költségű 2 krajczár-
nál a kérésre lapok. 249

Póztai küldés

utánvét mellett, vám- és vitélj-
mentesen, nyhogy az átvételnél
sinesen több semmi kiadás:
egy 5 kilós kosár
35-45 db. legfinomabb, válogatott
messinal
narancsval frt 1.85 | kosar-
szírommal frt 1.95 | kény.

Kávé

a legutóbbi új aratásról épen me-
gérkezve jeles minőségben, zamatos
és erőteljes, postacsomagokban 44
kilo tisztá edényben:
Jamalika, jóízű frt 1.10
Rio, legfinom, fűtve s 1.20
Santo, fűtve és erő-
teljes, ... 1.26
Aranyjáva, zamatos, s 1.48
Mocca, valódi arab, s 1.36
Cuba, nagy szemű, s 1.60
Ceylon, barna, leg-
finomabb, s 1.56
Gyógy Manilla, vi-
lágos, s 1.58

Maiti R., Trieszt.

Cs. k. kizár. szabad. cipő-gyár.

Több kiállításon kintitette.

Temesváry Mór

Budapest, király-utca 1.
Eladás nagyban és kicsinyben.

Növények.

Eberling erdőszőlő ... frt 2.70
Eberling erdőszőlő 20% ... frt 3.20
Bőr topánok 20% magas erős
kettős talppal ... frt 3.30

Uraknak.

Topán csagrin vagy wicsoos bőrből erős
talppal ... frt 3.50
Topán bőrből erős kettős
talppal ... frt 4.50
Borjúbőr vagy bagaria csizma
hosszú szárral és kett. talppal frt 9.-
Megrendelések utánvét mel-
lett pontosan eszközöltetnek.
Bővebb képes árjegyzék
kivánatra ingyen.

A Franklin-Társulat
magyar irodalmi intézet kiadásában
Budapest (egyetem-utca 4. szám)
megjelent és minden könyvtárnál
kapható:

A REJTETT SEB.

Regény két kötetben.
Irta
Báró Jósika Miklós.
Második kiadás.
Ára füzve 1 forint.

Singerstr. 15. PSERHOFER J.-féle gyógyszertár Bécsben.

Vértisztító labdacso, ez előtt egyetemes piluláknak nevezetű, teljes joggal megérdemli,
s az utóbbi elnevezést, miután valóban alig létezik betegség, melyben
s labdacso már erősen nem bizonyított volna csodás hatását. A legmakacsabb esetekben, mikor számos
más orvosság hasztalanul lett alkalmazva, s pilulák által számtalanszor és pedig rövid használat után, teljes gyógy-
lás állt be. 1 doboz 15 labdacssal 21 kr., 1 tekercs 6 dobozzal 1 frt 5 kr., póstán küldve 1 frt 10 kr. Posta-
utón való küldés 5 frton alul csak az önszemély postabizonyítvány mellett beküldésével eszközölhetnek, nagyobb
összegek küldésére pedig a Kereskedelmi tekeresnél nem szállítattik. Szállítás utánvét vagy postautólevél
mellett. Számtalan levél érkezett, melyekben a labdacso fogyasztói a legkülönbözőbb és súlyos betegségekről történt
felgyógyulásukat köszönetet mondanak. Mindenki, a ki csak egyszer tett velük kísérletet, tovább ajánlja a labdacsokat.

Waldhofen az Ybbs mell. 1880. november 24.
Nyilvános köszönet!
Tisztelt úr! 1862 óta szenvedtem aranyeres bántal-
omban és hnyregedésben; orvosoltattam is magamat, de
minden siker nélkül, bajom mind rosszabbá vált, úgy hogy
idő múltával heves hasfájást is éreztem, (a belek ösze-
szorodása következtében); teljes égytelenségű állott
be, s a műhely csak a legesőbbre éket vagy egy korty
vizet nyeltem is le, alig bírtam a puffadás, nehézhűzés
és fulladás miatt egyenesen állni, migsem végre az ön,
csaknem csodálatos hatása vértisztító labdacso által hasz-
nálva teljesen felgyógyultam, melyek nem léteztek al hatá-
sukat, s emegmet csaknem győzhetetlen bajomból töké-
letesen megszabadított. — Minak következtében én a te-
kinetes urnak vértisztító labdacso s más erőtelj gyógy-
eszközök nem győztem hála s elismerésemet először
képen kifejezni. — Kiváló mély tisztelettel.
Collinger János.

Tisztelt úr! Szerencsés voltam, védtelenül az ön
vértisztító labdacsohoz jutni, melyek nálam csodákat
műveltek. Évek óta szenvedtem főfájás- és szédülésben;
egy barátom 10 doboz adott az ön kitünő labdacsoiból, s
10 labdacso oly teljesen helyre állított hogy csodálatos.
Köszönettel kérem újabb 1 tekercset.
Prizka, 1881. márcz. 13.

Pár András.
Bátyko, 1879. nov. 22.
Tisztelt úr! Az 1839-ik évől kezdve egy két év
közébe után folyton beteg s egészen oda voltam, tavas-
zokig, és alkalmanként, ször és emelyes, bágytatás,
forogás, álmatlan éjszakákkal voltam öt nap gyötrel-
mel. Ezen 53 év időközben 84 orvost, köztük két profes-
soraszt Bécsből hívtam meg tanácsadás végett, de azid-
közben, bajom napról-napra erősebb lett. Mag csak
ezen év októb. 23. orvostan az ön csodalabdacsoinak
hirdetését, meghoztam, miután azokat utasítászerint
4 hétig szedtem, 70 éves létem dac ára ismét erőteljes és
tökéletesen egészséges vagyok, úgy hogy most ismét egy-
ezelőttem.

Amerikai köszvény-kenőcs, gyorsan
és biztosan ható, kétségelentli legjobb szer minden kösz-
vényes és czúzos baj, nevezetesen hágyerekbaj,
tagok fájása, gőrcs, dugas fogfájás, fejfájás, fül-
csakgatás, stb. stb. ellen. 1 frt 20 kr.
Anatherin száj-viz, Popp J. G.-tól,
Általános elismert legjobb fogfentartó szer,
1 üvegcse 1 frt 40 krajczár.
Szem-essencia, dr. Romershausentől,
a látóerő erősítésére és
fenntartására; eredeti üvegcsekben 2-50 és 1 frt
50 kr.
Chinai toilette-szappan, a legkülönbö-
zösebb és legfinomabb, a szék és az arca
sima lesz és igen kellemes szagot tart meg. Igen
sokáig tart és ki nem szárad. Egy darab 70 kr.
Fiaker-por, hurut, rekedtség, fojtókó, stb.
ellen. 1 doboz 35 kr.
Fagy-balz: am Pserhofer J.-tól, évek óta
legbiztosabb szernek van el-
ismerve, mindennemű fagybajok és idült sebek
stb. ellen. 1 tégely 40 kr.
Élet-essenzia (prágai cseppek), jeles
házi szer megromlott gyom-
or, rossz emésztés s indennemű altesti bajok ellen.
Eg üvegcse 20 fr.

Minden francia különlegesség vagy raktáron tartatik, vagy kívánatra
pontosan és legelőcsöbben megszerzettetik.
Legtöbb a fönnevezett különlegesség közül kapható Budapesten, TÖRÖK
JÓZSEF gyógyszertárában is. 392

Csukamáj-olaj (Dorsch-féle), valódi ero-
sabb minőség. Egy üveg 1 frt.
Por lábizzadás ellen. Ezen szer csúsz-
s és azáltal keletkező kellemetlen szagot, épen tar-
ja a lábba, és áramlatlan szernek van bebiz-
nyulva. Egy doboz ára 50 krajczár.
Georgé Pate pektorale-ja, sok év óta
sodás, köhögés, rekedtség, hurut, mell- és tüdőba-
jok, gégebántalmak ellen legjobb és legkellem-
esebb segéd-szernek általános elismerve. 1 doboz
ára 50 krajczár.
Tannochinin-hajkenőcs Pserhofer J. to-
tól. Ezen szer csúsz-
s és lelkusok által valamennyi hajnövesztő szer
között a legjobbnak elismerve, 1 csinosan kiállított
nagy szelencze 2 frt.
Egyetemes tapasz, Stuedel tanártól vá-
mérés kelevények, s lábak régi, időszakonként fel-
nyúló sebeit, máks és mirigykeleték, fájó pokolvar,
sebes és gyulladásos mell, megfagyott tagok kizá-
vány és hasonló bajok ellen jónak bizonyult. Egy
tégely 50 krajczár.
Egyetemes tisztító-só Bullrich A. W.-
tól. Kitünő házi-
szer megzavart emésztés minden következményei,
u. m. fejfájás, szédülés, gyomorgörcs, gyomorhég,
aranyér, dugulás, stb. ellen. Egy csomag ára 1 frt.

Magyar KERTÉSZKÖNYV.

A belterjes (intensiv) kertgazdászati foglalatja,
ntmutató kalauz
a konyhakertészet, gyümölcsészet, magtermelés, magnemesítés,
honosítás és virágos kert használatára.

A kertészet minden rendű ügybarátjának, legkivált pedig
kisebb földbirtokosok használatára.

Irta
FARKAS MIHÁLY.
(Számok a szöveg közé nyomott metszetekkel.)
Ára füzve 2 frt o. é.

Szerző jelen művében éveken át gyűjtött tapasztalatainak, tekintettel
háznák társadalmi úgy mint éghajlati viszonyaira, legkivált a kisebb földbir-
tokos osztály jól fel fogott anyagi érdekeit tartotta szem előtt, s mint ilyen a
hozi kertészkedés községét figyelmét méltán kideremeli.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK egyútt: 1 félévre --- 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 3 frt
1 félévre --- 4 *
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 3 frt
1 félévre --- 3 *
Külföldi előfizetésekre a postallag
meghatározott vitellől is csatlakodó.

10-ik szám 1882. BUDAPEST, MÁRCZIUS 5. XXIX. évfolyam.

EGY MULT SZÁZADBELI BUDAI FESTŐ

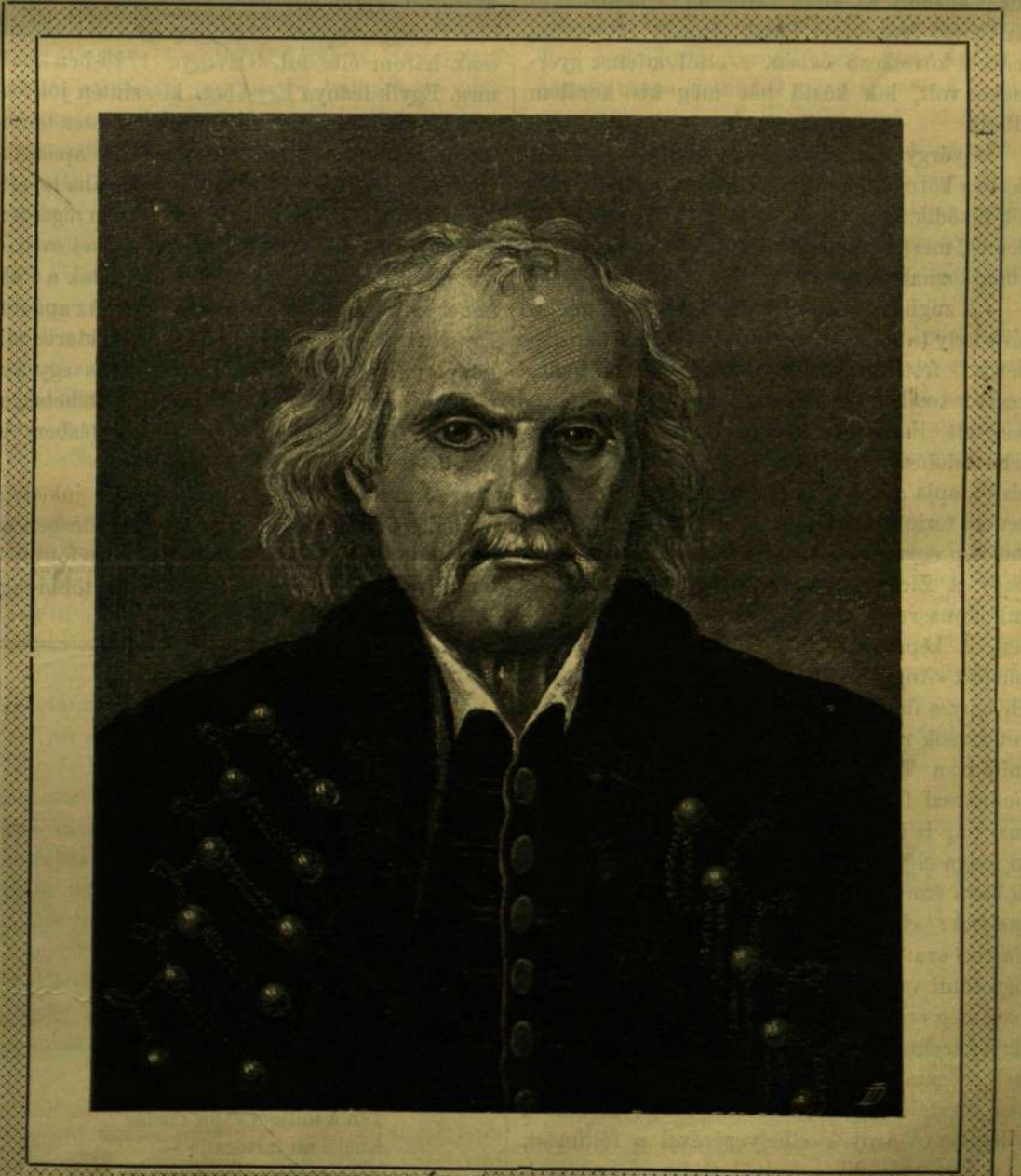
(1643-1741).

E GÉSZEN az újabb idők feladatául jutott, hogy
összegyűjtse hazánk multjából a művelő-
dési adatokat és emlékeket. Mig más or-
szágokban leginkább az idő véletlenjei, szeren-
ceséltenségek vagy csak szórányosan beálló
pusztítások romboltak, nálunk ismét és ismét
országos dúlások semmisítették meg a kultura
alkotásait. Hazánk első századainak emlékét a
tatárpusztítás dulta föl, s a mit későbbi belvil-
longások meghagytak, az a török hódoltság
temette el. Még irott emlékeink nagy része is
semmivé lett, s a történetbuvár csak hézagos
adatokat, homályos vonatkozásokat talál a meg-
maradt iratokban. Pedig hazánk művelő-
déstörténete nemcsak ránk, magyarokra érde-
kes, hanem sok tekintetben egész Európa műve-
lődési multjára nézve is, mert Magyarországon
a civilizáció országúta vonult keresztül, és az
Olaszországgal való élénk összeköttetés által, a
hazánkban tartózkodó számos olasz tudós köz-
vetítésével elsöbben ért állomás valánk a nagy
áramlatokban sok tekintetben, mint a német
föld. A reformáció is, mely a Németország és
Olaszország közti összeköttetést meglazította,
még élénkebbé tette a Magyarországon átvon-
uló utat.

De van eset, hogy a Franciaországban
jelentkező művészeti mozgalom is előbb ejt
utba bennünket, mint a német földet. Ilyen
példa a goth styl, melyről ma már be van bizo-
nyitva, hogy nem német eredetű, hanem Fran-
ciaországban találjuk bölcsőjét. A legújabb
régészeti kutatások pedig bizonyítják, hogy ma-
gyar földön előbb föltaláljuk, mint a németek-
nél. A horvátországi topuszkói (régi okirataink-
ban topliczai) romok tiszta goth stylt tüntetnek
föl. A templom 1212-ben tökéletesen be volt
fejzeve, mig a legrégebbi német goth templom,
a trieri 1227-ben épült. A kéziratok változó jelle-
gét hazánk ötven évvel előbb feltünteti, mint a
közép-európai irások, mert ezek mindig Olasz-
ország zárdáiban idomultak, s összeköttetéseink
Olaszországgal sokkal közvetlenebb és bensőbb
volt. A renaissance styl is érdekes nyomokat
hagy hazánkban, s a felvidéken oly idomok ör-
zik, melyek élénk érzékről, nagy fogékonyágról
és eredetiségről tanuszkodnak. Az esztergomi
Bakocs-féle kápolna tanúsítja, hogy itt is köz-
vetlenül Olaszországból kaptuk a mintát, meg

pedig igen kitünőt. A magyar ötvösség virágzó
múltja ismeretes, s tudjuk, hogy orosz uralko-
dók is nem egyszer fordultak Magyarországhoz,
jeles aranyműveseket kérve.
A nagy pusztulások után legnehezebb a
képzőművészetek multját fölidézni. Tudjuk,
hogy királyaink udvarában művészek foglalkoz-
tak, s a művészetben és szobrászatban kitünni
ép oly tiszteletreméltó volt, mint a harezmezőn,
s adomány-levelek, nemesi ármálások bizonyít-
ják, hogy a fejedelmi elismerés is sokszor nyil-
vánult irántok. A képek, szobrok azonban el-

pusztultak. A felvidék sem sokat őrzött meg
azokból. Minden legkisebb adat érdekes tehát,
mely egy kis tájékoztatáshoz segít. Történetbu-
váraink, régészeink egész szorgalommal kutat-
ják is ezeket, s máris eredményvel. Számos
magyar művész nevével megduztuk, s valamit mű-
ködésükről is. Hogy a török hódoltság alatt
nem virágozhattak a művészetek, nagyon ter-
mészetes. A mint a török uralomnak vége sa-
kad, rögtön beállt a szükség, hogy a templo-
mokat fölépítsék, fölékesítsék, s ekkor a kül-
földről sok építész és festő jött be hozzánk. A

FALKONER GYÖRGY.

XVII. századnak mindenestre erősebb művészi mozgalommal kellett bírnia, mint a minőnek eddig sejtjük. Buda visszafoglalása után e század legvégén és a következő században a fővárosban sok művészi család élt, melyek fírói a családok elöljáró kezébe az esetet. Ugy tetszik, hogy ez időből egy budai festő-iskolát nyomozhatunk ki, melynek törzsapja az angol eredetű *Falkoner György* volt.

Az „Archaeologiai Értesítő” legutóbbi kötetében Némethy Lajos igen érdekesen ismerteti a Falkoner-családot, felkutatván a rávonatkozó adatokat a budai templomok irataiban, anyakönyveiben, a városi leltárban és az oltárképekben. A család rokonai közül még élnek: Murgách Károly államszámvívész tanácsos özvegye, szül. Fröhlich Mária, s ennek nővére Szidónia, kiknél a festő-családról több arczkép is van, köztük Falkoner György, melyet ennek fia, Polikarp készített.

A Falkoner-család eredetileg nagy-britanniai; Falkoner György skót születésűnek valotta magát. Született 1646-ban. Atyja háboruban esett el, s György egy gazdag család gondjába jutott, mely Bécsbe hozta, s alkalmásint *Caulassi* és fráter *Pozzo* voltak mesterei. Házasága miatt hagyta el Bécs, mert nevelő szülői ellenezték egy egyszerű fiatal lány iránti vonalmát. Nőül vévén, Budára jött, s itt született 1703 tavaszán első gyermeke, s a keresztelés bejegyzése a budavári főtemplom anyakönyvébe, az első adat a Falkoner-családról. Az 1706-iki telekkönyvben már mint háztulajdonos van beírva Falkoner György, de akkoriban ez nem jelentett vagyon, mert az ostrom alatt elpusztult romokat ingyen is adták. Gyakran föl van jegyezve róla a pauper (szegény) kifejezés. György mesternek első nejétől öt gyermeke született, és keresete nem lévén valami nagy, sokat küzdött az étellel. Neje 1715 május 2-án halt meg. Másodsor Pesch Ágnes vette nőül már a következő évben, s ettől kilencz gyermeke volt, kik közül hét még kis korában elhalt.

György mester festői működéséhez Budapest és környéke multjából több kegyeletes emlék fűződik, melyek fölemlítése kétszeresen érdemes, mert a festészet és a főváros multjára vonatkoznak.

A zugligeti budai hegyek közt levő bucsujáró hely (a tölgyfáról nevezett Mária) első képét is ő festette. Bizonyos Taub János budakeszi lakos kegyelt nagyon egy tölgyfát, s arra festetett Falkonerrel egy Mária-képet, mely felé védelmiül egy esernyőt készített, ez volt első alapja a bucsujáró helynek. A mester két rennisi forintot kapott a képer. Azonban a kedves kép egyre több és több tisztelőt nyert, úgy, hogy a Zichy grófi család, kinek ezen hely tulajdonosa volt, itt 1768-ban templomot emeltetett. A képet, melyet Biró Márton veszprémi püspök „Angyalok Királynéja” képként nevezett el, fényes ünnepélyvel áthelyeztette, és a Trinitáriusok rendjének őrzésre átadta. 1784-ben, midőn a Trinitáriusok eltöröltették, a kép a budakeszi főoltár fölé helyeztetett, a hol még mai nap is őriztetik. Ez a bold. Szűz mellképe, ki mára előtt tartja gyermekét. Ez jobb kezét áldásra emeli, baljában pedig irászalagot tart, melyen: „In gremio Matris sedet Sapientia Patris” szavak olvashatók. Jelenleg több részben fölül van festve, az arcz és testrészek azonban még eredetiek és ezek bizonyítják a mester ügyes technikáját és ama sajátos modort, melynek megalapítója volt. A színezést a természetnek megfelelőleg adja s nem keresi mohón a világítás és árnyék elhelyezését a föltünést. Egy második művéről György mesternek szinte biztos adataink vannak. A jezsuiták,

mint Budapest egyetemes plebánosai, az elővárosokban a lelkészi teendőket adminisztrátorokra bízák, ilyen volt a vizivárosban Raspasani Tamás, ki 1718-ban egész tetemes vagyonát szent Anna tiszteletere építendő templom és paplakra hagyta. E vagyonból a mainap is paplaknak használt épület vásároltatott és abban ideiglenes kápolna készített, melynek számára György mester sz. Anna képét festette. E képerért Raspasani hagyatékából 1724—25 évben harmincz négy rennisi forintot kapott. A képen sz. Anna oktatja körülbelül tíz éves leányát, Máriát, mellette áll férje, sz. Joachim. A levegőben angyalkák ropdesnek. Kár, hogy a kép a vastag keneczekéreg által igen el van fedve, sőt az idő foga is meglátszik rajta. E kép a templom elkészültével a főoltárra helyeztetett, onnan pedig, midőn 1771-ben a díszes főoltár elkészült, mellékkápolnába vándorolt, melyből 1876-ban, az áradás után, raktárba került.

Ezeket kívül még György mester esete alól kerültek ki ama festvények, melyek az őt túl élő nevének Ágnesnek 1745 márcz. 27-én kelt végrendelete mellékletében fölsorolatnak. Ezek: Keresztelő sz. János, 8 arczkép tőle és gyermekeitől, sz. Pál, szűz Mária gyermekével, az angyali üdvözlet, sz. Nothburga, segítő sz. Mária, és hat kisebb festvény.

Minden szorgalma mellett György mester egész életét az vagyonra szert nem tehetett. A közbecsalásban élt 95 éves öreg urnak 1741. év febr. 14-én reggel aggrókságban történt kimulta köz érdeklődést keltet. Mind halálözásáról, mind pedig temetése körülményeiről, érdekes esemény gyanánt, megemlékszik a budavári jezsuiták collegiumának naplója, mely az ottani főtemplom irattárában található. Temetése másnap ment végbe nagy néptömeg jelenlétében, melyhez tekintélyes kontingens szolgáltatott a kálváriahegyről visszaérkezett körmenet tagjai.

György mestert tizenhárom gyermeke közül csak három élte tul. Özvegye 1745-ben halt meg. Egyik leánya Erzsébet, ki szintén jól festett, klarissza-apáca lett, s az agg mester temetésének költségeit ezért viselték az apácák. Henrik József nevű a jezsuiták zárdájába lépett. Legidősb fia, Polikarp, a festészetben egészen atyját követte, s ő, valamint gyermekei évtizedek hossza során becsülettel fontartották a Falkoner nevet a fővárosi művészek közt. Az apáca, Erzsébet (zárdai néven Sophia), a klarisszák templomának festett több oltárképet, s egy pár most is megvan s nem közönséges tehetséget tanusít. Ezenkívül a pergamen-festésben is kivált.

A mester, arczképe után ítélve, jókedvű, erőteljes öreg ur volt. Valamint a festésben az egész Falkoner-család Györgyötől nyerte a föltünést, úgy fővonásai a törzsatyának a család többi tagjainak arczképen is fölismerhetők.

AZ ERDEI KUNYHÓ.

Ott a vén hegy oldalában,
Ezred éves fák tövében
Guggol a kis öreg kunyhó
Roskadovza, dűlő-félben.

Ha valaki arra téved
Egy-egy ruddal megtámasztja;
Lyukas tetőjét beföldja
A fák ráhulló harasztja.

A vihar, mely itten jár, kel,
Szétszórhatta volna régen;
Tud' isten ki pártfogolja —
Ugy hagyja meg jókedvében?

Tán a miljom dalos madár
Éneke mi tartogatja —
Benne bívik el a gyermek,
Ki énekét meghallgatja.

Vagy talán a rémült vándor
Imádkozott buzgón érte —
A vigyorgó fogas ordas
Midőn eddig elkísérte.

Megfordul sok vendég benne
Fagyos téiben, forró nyárban;
Ő szívesen látja mindet,
El van bármily társaságban.

Ide tér be a favágó
Parázs tűznél melegedni;
A nagyurak vadat üzve,
Ide térnek megpihenni.

Itten hüsel kosarával
Eperszedő palócz lányka —
Mig tikkadtan hogy elszunyad:
Kedveséről vagyon álma.

Itt vonja meg éjjel magát
Zsívány, rabló nagy remegve;
Ha elszunyad felriasztja
Kinzó lelki-ösmeretje.

És a midőn kél a hajnal
S tovább viszi gyászos útja:
Közöni a száraz földét
És halálból föl nem gyújtja.

Pásztori.

AZ ÖREG BÁRÓNÉ PEMETÉJE.

TÖRTÉNETI BESZÉLY JÓZSEF CSÁSZÁR KORÁBÓL.

IRTA P. SZATHMÁRY KÁROLY.

(Folytatás.)

A levelet nagyamama kikereste s azzal a különös hanghordozással, melylyel a régi megyéken a hivatalos iratokat olvasták, így adta elő:

„Kedves Uram-Eöcsém!

„E napon vettem Referendarius Consiliarius báró Pongrácz uram stafétáját, melyben motifical, hogy László öcsém bizonyos Ditríkán grófnéért egy katonatiszttel, valami Hammersperg Obristájantinnal duellumba ineuralt, és azt keményen blesirozta is. Pongrácz uram insinualja, hogy sine mora minden occasiót felhasználjak, hogy a felséges udvart erweicholjam, mert a felséges Császár „ist auser Sich”, ha csak halli is valami duellum felől. Az öcsém uram keveset gondol a saját bajával, mert épen most egy Hohenlohe herceg-kisasszony után vetette magát, kiről különben sok komplement hallani. Hiscé intimilom kedves öcsém uramnak, hogy Thurn gróftot cum omni studio igekezzék obligálni, mert ha ő inserálja magát, talán el lehet a casust simítani, ha nem — László öcsém könnyen infame cassirozta, mi nagy calumnia lenne a familiánkra nézve. Én nem lehetek disinterassatus e dologban, mert Ferencz fiam sánza is ettől függ s én arra a conclusióra evenialtam, hogy Zsuzsika és a gróf allianszának omni modo meg kell történni.

„E napokban bizonyos Kazinczy urral, kit igen nagy meritumu tudónak mondanak lenni s ki ex curiositate Erdélyt is akarja utazni, felkeressük öcsém uram uri házat: intimalom pro sui directione öcsém uramnak, legyen olyan készüllettel, hogy ez occasioval a Zsuzsika kőzfogóját is celebrálhassuk; mert periculum in mora; a stafiring kiegészítése maradvat auf bessere Zeiten; egy pár ezüst arany Aufsatzról magam is gondoskodom. De reliquo magamat atyafiságos gracziájába rekomendálva maradok gróf Radó Ferencz, ő felsége intimus és secretus consiliariusra.”

„Jaj lelkem — folytatja elbeszélését nagyanyám — sokszor elolvastuk együtt azt a rossz órában irt levelet, melyet a nagyságos báró szándékosan leányánál hagyott; sok könyvet is hullatunk reá; mikor aztán az

idők jobbra fordultak, Zsuzsika kisasszony „Zum Andenken” nekem adta s azóta is, ha jó órát akartam csinálni magamnak, néha végig olvastam. Szegény jó Zsuzsika! De sokat is szenvedtél ezalatt a pár hónap alatt!

Tanácskoztunk mi négyezem közt, sőt néha az öreg bárónéval is a fölött; hogy lehetne a Zsuzsika kisasszony sorsán segíteni; de sehogysem tudunk valami okos gondolathoz jutni. Egyelőre Zsuzsika kisasszony azt találta volt ki, hogy valamiképen viselete és nyelve által elvegye a gróf kedvét az ő iránta való hajlandóságától. Ment is ez valamiképp; mert Zsuzsika kisasszony olyan furesán viselte magát, s olyan magyvalék nyelvet beszélt, hogy mindnyáján mosolygottunk fölötte: csak hogy a gróf még ezt is jóba vette s azt kezdette belőle kimagyarázni, hogy a kisasszony közeledni akar az ő anyanyelvéhez, a mi igen hizelgő volt reá nézve.

„Ah? — mondja egy alkalommal a gróf — enfin mi meg fogjuk egymást érteni; a kisasszony félíg megtanul németül, én félíg magyarul és a mi így sem sül ki, azt pótoljuk a francziával.

Egy napon — ha jól emlékezem épen május elseje volt — csakugyan megérkeztek a félíg várt, félíg nem várt vendégek: az exczellenciás ur, meg az a bizonyos Kazinczy nevű tudós ur, a kiről későbbi időben országszerte oly sokat beszéltek. Ugy emlékezem reá, mintha most is előttem állana: igen szép uri arczulatu nyalka fiatal ember volt; igazi magyar arcz és természet, melyről csakugyan lesirt a német ruha. Gyönyörű szép szőke haja volt, mely a pofoncsapot kalap alól régi magyarosan vállára folyt alá, s az akkori mód szerint nem volt czopfba fonva. A magyar fehér nyakraváló és címop forros ingtászi igen jól állt tejfehér és rózsapiros arczához s a kivarrott hosszú kékselyem hájblához; és még a hosszu szürnyu fekete kaput sem tudta kivenni deli formájából. Német tisztviselő volt az igaz; úgy hívták, hogy Schulinspektor; beszélt is németül olyan szépen, hogy még a katonatisztek is szemet-száját meresztettek reá: de mikor a beszédét magyarul fordította, akkor meg olyan szép magyarsággal beszélt, hogy estétől reggelig elhallgattuk volna.

Mindjárt az ebédnél kitűnt, hogy a kisasszony iránt különös érdevel viseltetik; mert folyvást a Zsuzsikával évelődött, kinek annyival inkább meggyűlt a baja vele, mivel az asztalnál épen mellette ült; s mivel a kisasszony eddigi rolléját már el nem cserélhetvén, kénytelen volt vegyíteni a sok német-franczia szót, melyekbe Kazinczy ur mindegyre beleakadt.

Különben Zsuzsika kisasszony már ekkor elszánta volt magát — ha bár fájó szívet is, hogy édes atyja parancsolatát a házasságra nézve teljesíteni fogja. Az öreg báróné ugyan még biztatta, hogy valami véletlen közbejöhet, de mi ketten nem találtunk s már nem is kerestünk semmi menedéket; sőt Zsuzsika kisasszony úgy vette fel a dolgot, hogy épen szerelme parancsolja azt reá, hogy László urfi megmentésére feláldozza magát; habár az urfi hütlensége ezt nem is érdemlette volna. A mint aztán ebbe egyszer belenyugodott, esodálatosképen bele is tudta magát találni; úgy, hogy én az asztal végén — hol rendes ülőhelyem volt — csak úgy bámultam, hogy milyen nagy lelki erővel bír s milyen vidáman tudja új rolléját vinni.

Máskor, ha az exczellenciás urhoz szerencsénk volt, rendszerint ő vitte a szót az asztal fölött: de ezuttal vagy a vendég iránt való politesseből, vagy a tudós ur iránt való regardból az öreg gróf többnyire hallgatott; s Kazinczy urnak engedte át, hogy vezesse a konverzácziót; vezette is mindnyájunk gyönyörűségére.

— Csak az uton tudtam meg ő kegyelmessége értesítéséből — mondja a tudós ur — hogy ide Monostorra ma nemcsak pusztá látogatásra jövünk, hanem bizonyos ünnepélyes alkalomra is egyszersmind; melyről a nagyságos kisasszonynak kell bővebb értesítést adni.

Zsuzsika elpirult; de azután megemberelte magát és egész vidámsággal felelt:

— A familien-scretókba nem igen szokás itt Erdélyben az ilyen einfach leánykákát, mint én vagyok, einführolni. A mi érdekességet hozza magával, hogy egyszerűen engedelmességünk a szülői ordereknek s ne affektáljuk, hogy a világ forgása a mi capriczainkhöz foglalja magát.

— Jaj kedves kisasszony — mondja megütközve Kazinczy — felelete által keserű családának teszi ki szívemet. Én mindig azt hallottam, hogy az erdélyi uri rend és általában a magyarság kívül maradt azon nyelvfizcizmitó hatáson, mely szép nyelvüket, különösen hazánk északnyugati részében, annyira kivette ősi alakjából: nem is volt alkalmam máig az ellenkezőről győződni meg.

— Engedelmet kérek — felelt rá Zsuzsika — nálam sem volt ez másképen, mig szülőim és nevelőim akarata ekként nem rendelkezett; meg kellett hajolnom a parancs előtt.

— A kisasszony félreértett engem — felelt Kazinczy ur — nekem nincs kifogásom az ellen, hogy valaki — kivált, ha még kitalása van reá, hogy idegen körbe fog jutni, — németül vagy francziával megtanuljon; sőt magam is megtanultam mind a két nyelvet. Csak azt nem szeretem, ha valaki a különböző nyelveket összeviszavegyíti; s legkivált, ha a mi szép nyelvünket idegen szavakkal veszki ki alakjából, mi valóban sem a nyelvnek, sem a beszélőnek nem válik diszere. Bezzeg egészen másként gondolkozna az igaz érzésű hazafiak és haza leányai még Bécsben is, az udvar körében. Ha leveleim velem volnának, menten be tudnám azt bizonyítani; mert épen a magyar királyi testőrseregnek több tagjával állok folytonos levelezésben. De igaz; egy levél itt lesz a kabátom zsebében, egy igen jeles és mély érzésű testörtől, bizonyos báró Radó Lászlótól, ki talán rokona is a kisasszonynak?

— Az a fiam — mondja önértettel a báró ur ő nagysága; mig a szegény Zsuzsika félíg pirult s alig tudott örömeiben hova lenni.

Ezalatt Kazinczy ur előkereste zsebéből a levelet s körülbelül ezt olvasta ki belőle:

„Nagyrabecsült Tekintetes Ur! Baresay báró és mások által, kik abban a szerencsében részesülnek, hogy oly nagy tudós és hazafitól, mint Tekintetesség, kedves magyar nyelvünk művelésére buzditó leveleket nyerhetnek: szóba jött itt a magyar testőrsereg kebelében egy *iroi társaság* megalapítása:

„Mi itt ugyanis vagy akartuk, vagy nem, megtanultuk a német és franczia nyelveket, melyek meglehet, hogy épen arra voltak intézve, hogy édes hazánk nyelvét elleljejtük: jó szerencsére azonban, kezünkre jutottak ama híres tudósak és szépírók, Lessing urnak jeles munkái is, melyekben a többek között kikél saját nemzete — a német ellen, hogy ez saját nemzeti nyelvét elhanyagolván, mindenkiben a francziát majmolja. Mi ebből azt a tanulságot merítettük, hogy megváltoztatván a neveket, a lecke nekünk magyaroknak is szól; mert hiszen mi is épen úgy elhanyagoljuk kedvesen zengő hazai nyelvünket s majmai vagyunk az idegennek. Így megismervén önmagunkat, kis *iroi* társaságunk által jóvá kívánjuk tenni hibánkat és a mennyire tőlünk telik, belekonverzározunk a poezis és rhetorikába.

„Miután azonban mi, mint katona emberek,

saját magunk bírívá nem tudunk felemelkedni: poétai szárnypórbálgatásainkat, melyek igaz magyar érzésből származtak ugyan, de még eléggé pallérozatlanok, Tekintetességnek, mint ahhoz értőnek bírálata alá ohajtjuk bocsátni, alázatoksan kérvén, hogy nagyrabecsült itéletét azokról velünk közölni ne terhelhesse.”

— E levél mellé téve egy a levél irójának, mint Baresay Ábrahám urnak oly töről vágott és igaz érzéstől lángoló magyar verseit kaptam, melyeket bárki is nagy örömmel olvashat és a melyeket közelebről nyomtatásban is közölni kötelességemnek tartom.

— Talán jobb lenne — mondja az exczellenciás ur — ha a gardista urak inkább a katonai tudományokkal foglalatokodnának, mint az afféle szerelmeskedésről szóló poémákkal.

— Sajnálom, de nem lehetek exczellenciával egy véleményben — felelt rá Kazinczy ur — mert minden nemzetnél első sorban a poezis szokott lábrakapni és még később is ez marad a nyelvnek legnagyobb művelője. Én a báró urnak csak gratulálni tudok derék fiahoz, mert az a nehány vers, melyeket különösen „Zsuzsikájához” intéz, az igaz magyar érzés mellett oly valódi magyar zamattal van írva, melyre gyakorlott poéták is büszkék lehetnének.

Ez már több volt, mint a mit a szegény Zsuzsika kisasszony könnyedén el tudott viselni; és a mint szemeimet reá vettem, láttam is, hogy a könyvek ugyancsak gyűlnek szempillái alá. Szerencsére a dolgot az öreg báróné is észrevette és hirtelen oda szólott neki:

— Zsuzsika lelkem! A mi kedves vendégünk talán még nem is ismeri a jó erdélyi birsalmasajtot, te legjobban tudod hol van, erdj és hozz egy tányérral belőle.

Szegény Zsuzsika örült, hogy elvonhatta magát az urak szemei elől; de már menetközben roskadóni kezdett, úgy, hogy én jónak láttam utána sietni, ott aztán a báróné gazdag élestarában, egymás nyakába esve, jól kisirtuk magunkat; mi közben Zsuzsika untig erősítte, hogy az ő Lászlója nem lehet hütelen hazafi. Odabenn a palotán váltig várhatták az urak a birsalmasajtot; mert nekünk a sirás után még meg is kellett mosni arczunkat és csak azután kerültünk szemeik előtt.

Faggatózhatott azontul az a derék Kazinczy ur szegény Zsuzsikával; mert mosolygását ugyan nem vette többé; sőt könnyen meglehet, hogy faggatózása közben maga is észrevette, lányát ütött az óra és a kényes tárgyát többé nem hozta elő.

Másnap azonban, ha mindjárt sok könyünk hullott is a blond csipkére meg a sok pántlikára, a kézfogónak mégis csak meg kellett lenni; de míg a völgyen olyan jó kedvű volt, hogy táncz közben fejével majd a mesztergerendát verte: Zsuzsika kisasszony bizony csak szomorú maradt; szerencse, hogy szomorúságát, a kik a dolgot nem értették, leányi szemérmességének tulajdonították.

(Folytatás következik.)

MAGYARORSZÁG NÉPRAJZA A X—XV. SZÁZADOKBAN.

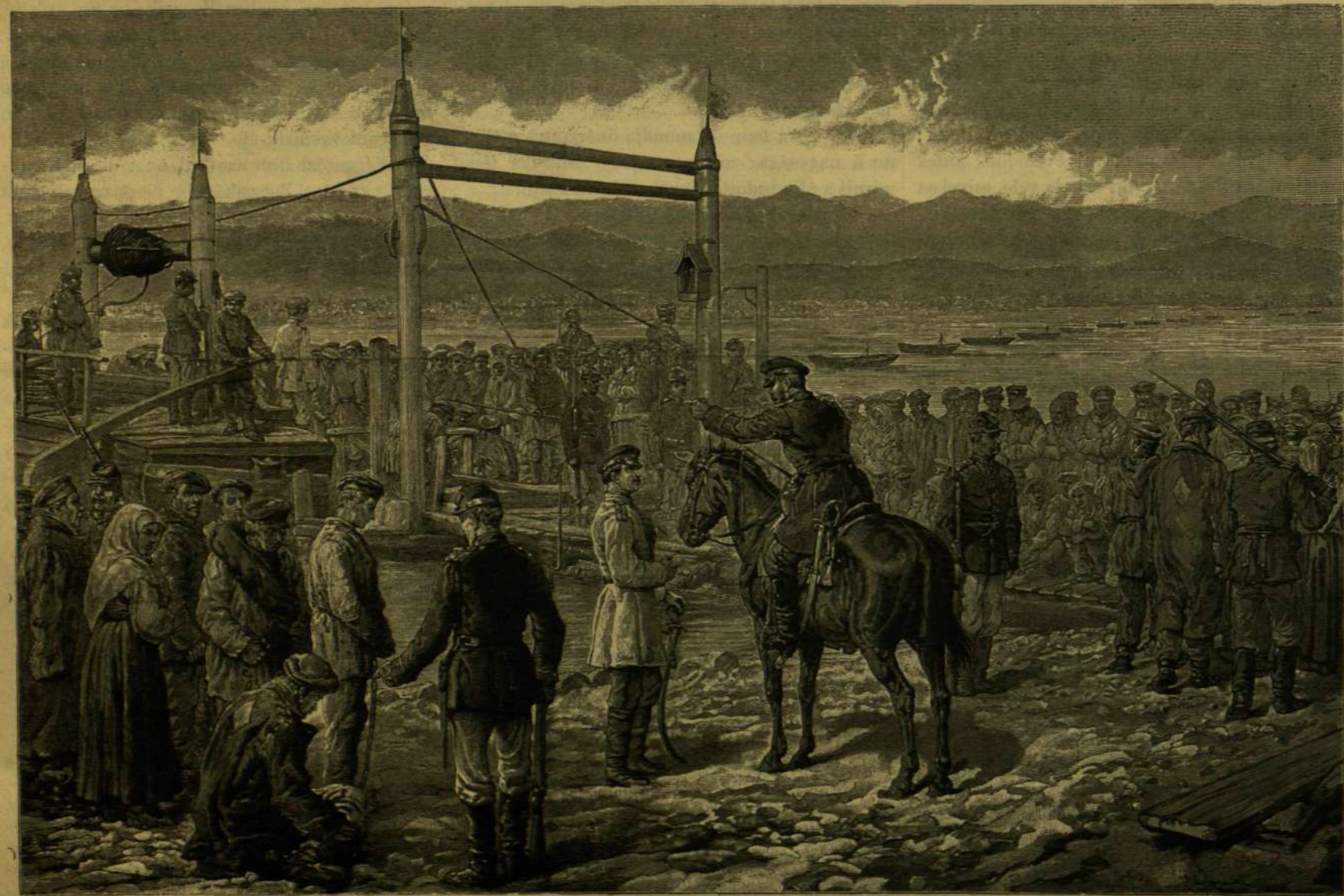
(Folytatás.)

IV. Székelyek.

A székelyeknek, — a magyarral egy vér és esontból való e népek eredetéről ötfele a vélemény: I. Kézai, Thuróczi, kik valamint a hontorszéki kun-besenyőket, Attília hun maradványainak tartják. E nézetnek utabban Nagy János adott kifejezést ily művében: „A székelyek hun-szkitha eredetisége, és az ellen-vélemények. Kolozsvár 1879.” A korábbi Szakoly

TEMETÉS DALMÁCZIÁBAN.

OROSZ RABOK SZÁLLÍTÁSA SZIBÉRIÁBA A JENISEI PARTJÁNÁL.

1. Bosnyák leányok. 2. Pórok Sinjbol és Spalatoból. 3. Herzegovinai leányok. 4. Bosnyák bég. 5. Fu Antivárból. 6. Bosnyák asszony. 7. Dalmát leányok. 8. Mohamedán herzegovinai. 9. Herzegovinai bég. 10. Fibenő nő. 11. Mosztári nő. 12. Knini család. 13. Bosnyák család.

KÉPEK A FELKELEÉS SZINHELYÉRŐL.

válaszol az ügyes ficzkó, — mert nem csak egyet, hanem tizet, sőt száz ügyesebb tolvajt mutatok neked ebben a pillanatban.

— Előbb váltsd be a szavadat, mutasd meg őket, — mondá a rája, — hadd lássam, megérdemled-e, hogy szavamot megtartsam.

Ekkor a tolvaj a rájának minden minisztereit elősorolta, s a tartományok szubadarjait és a falvak thasildarjait.

— Igazad van, — mondá a rája. — Hamar adjátok vissza szabadságát ennek az embernek; mert a kiket megnevezett, azok csakugyan ügyesebb tolvajok, mint ő; mert nem hagyták magokat rajta kaptatni és elfogatni.

Tanulság: Tudd meg, hogy az erény nem egyéb az embereknek, mint köpenyeg, a melylyel büneiket takarják, s a legerényesebb tulajdonképen csak a legügyesebb gonosztevő.

II. A két róka.

Karataka és Damanaka, ravaszágukról leghíresebb két róka, elhatározták, hogy szöveteznek, hogy életüket kellemetesebbé tegyék, s

Karataka nagyon sajnálkozott barátja balcsétén.

— Akarod-e, — kérde — hogy a lábadra tapaszt tegyek saját készítményemből? Apám hajdan orvos volt, s nem egy titkára tanított meg.

— Nem kell, — válaszolá Damanaka — menj inkább, keress egy kis táplálékot, mert meghalok éhen, ha nem segítesz rajtam.

Karataka is elment a mezőkre. Este felé, midőn a barlanghoz közeledett, látja Damanaka, hogy társa még sokkal jobban sántít, mint a hogy a megelőző este ő sántított volt.

— Tehát semmit sem találtál? — kérde — nem hoztál nekem semmit!

— De igen, hoztam — válaszolá társa — elhoztam azt a botot, mely ebbe az állapotba hozott, a melyben látsz. Épen azzal a gödölyével találkoztam, a melyet tegnap te elszalasztottál; az anyja távol volt, s már meg akartam fogni, midőn egy szudra (pásztor), a ki a nyáját őrzé...

— Elég, elég — szakítá félbe Damanaka nevetve, — jobb lesz szövetségünket fölbon-

nem találtak s aránylag ritkább is, mint az albinismus (rendesen más színű állatok hófehér színe). Az ily teljesen fekete állatok bundája igen becses, Pétervárt egy fekete róka prémjét 4000 ezüst rubellel fizették meg.

* Az első tapir, mely fogságban született, a londoni zoológiai kertben van. Furescs kis állat, mely folytonosan izeg-mozog s a vizet nagyon szereti.

* A legolcsóbb lovakat az argentinai köztársaságban lehet kapni. Juramento piacznak a pampákon nevelt állatokból tömérdek hoznak forgalomba s egy szép vad ló ára csak egy dollár. Igaz, hogy a lovak megszelídítése, melyre a csikósoknak is legalább egy hét szükséges, ismét egy dollárba kerül, de még így is ez a képzeltető legolcsóbb ár.

* Az emberi nyál mérgeességét tette dr. Gautier párisi orvos különös vizsgálat tárgyává s arra az eredményre jutott, hogy az emberi nyál szintoly mérge, mint a kigyóké, csakhogy jobban van ritkítva. Több kísérletet tett. 20 gramm megsűritett emberi nyál egy madár bőre alá feskendezve rögtön mérgezési tüneteket idézett elő, a madár részketni kezdett, ingadozott s görcsöket kapva elszédült s a befeskendezett anyag nagysága szerint fél vagy óra múlva bekövetkezett nála a halál. De a nyál mérge nemcsak a kigyóéhoz hasonlít, hanem a hullamé-

Mohamedán ház Herzegovinában.

DÉLSZLÁV ORSZÁGOKBÓL.

Régi dolog, hogy a háboru a legalkalmasabb eszköz arra, hogy a földrajzi s etnografiai ismeretek minél gyorsabban elterjedjenek s megszilárduljanak. A kis zulu törzs ma sokkal ismeretesebb, mint Afrika nála sokkal hatalmasabb s számban is erősebb nem egy népe; Afghánisztánt, sőt a múltval népekhez közelebb eső Tuniszt is jóformán a háboru tette ismeretessé. Így vagyunk most a magyar korona egyik kiegészítő részével, mely csak jogilag tartozik hozzánk, tényleg azonban egészen Ausztriába bekebelezett tartomány s előttünk nagy részben ismeretlen. S így vagyunk általában a Balkán-félsziget lakóival, a kiknek pedig nem volna szükségök örökös lázongásra, a nélkül is megmaradhatnának Európa legérdekesebb népeinek. Mert nincs e világrésznek más oly területe, mely az etnografának oly hálás tárgyául szolgálhatna, mint épen ez a része s ezen is épen a szláv törzsek. A népvándorlások, melyek össze-visszakavarták őket, rajtok keresztül bevén utjokat, a nyomok, melyeket ezek bennök hagytak, a nélkül, hogy eredeti fajjellegüket lényegesen módosították volna; a hanyatló bizanti birodalom bonyodalmas története, melyben szerepeltek; nemzeti mozgalmaik s a török hódoltság alatti életük, mind oly alakulásokat idéztek elő közöttük, melyeknek hiába keresnők párját az ó-világrészben egybeüv.

Most, midőn úgy meggyűjtötték a paraszat fejünk fölött déli Dalmáciában s a csapatunk által négy év előtt megszállott tartományokban, kétszeresen érdekessé válnak előttünk, s szinte kényseritene, hogy foglalkozunk ne csak fegyvertényeikkel, de kiterjesztjük figyelmünket a föld alakulására, történeti múltjára, a rajta lakó népek természetére, szellemi, erkölcsi és faji sajátosságaira, sőt aprólékos vonásaira s, hogy öltözését, szokásait és viszonyait is a szokottnál nagyobb érdeklődéssel kísérjük. Innen van, hogy régi utazók egykor közzétett s el is felejtett jegyzeteit most újból előveszik, lapokban és gyűléseken nagy figyelemmel kísérik, Noe s más híres földrajzírók munkáit tanulmányozzák, s a dalmát népéletből vett rajzok mindenütt láthatók.

Ez alkalommal egy képcsoportozatot mutatunk be olvasóinknak, melyeknek alakjai mind a lázongás területéről valók s eredeti fölvételek után készültek. Ott találja az olvasó a bosnyák leányokat, a Szinje s Spalato városokbeli pórt, a hercegovinai leányt, a bosnyák földesurat: a béget, egy fiut Antivariból, a bosnyák asszonyt gyermekével, a dalmata leányt, a hercegovinai mohamedánt, a hercegovinai béget, a pihenő raját (paraszot), a mostári leányt s két családi csoportozatot egy kninit és egy bosnyákot, mindeniket saját nemzeti öltözetében. Külön képünk egy elhagyott mohamedán lakóházat tüntet föl bosnyák faluban. Az ily mohamedán lakban a földszinti helyiségeket rendszeren szolgák foglalják el; az első emeletben lakik a család; külön a férfiak és külön a nők. Igen kevés butor van, de mindenütt föltalálható a szőnyeggel borított diván a fál körül a fősobában: éjjel a férfiak ágya, s nappal ülő és társaló hely.

S még egy rajzot mutatunk be olvasóink-

rajzról teljes mértékben megerősíti a földvetet, hogy a dalmaták népe határozottan műveletlen és primitív társadalmi állapotu. Ha régebben nagyobb műveltsége volt is, ma kopár, erdőben és vízben szegény országa sem segítette elő többé fölemelkedését. Kukoricza, burgonya s némi zöldség az egyedüli termények e kavicsos földön, hol a kecske, e kevéssel is meglegedő házi állat is alig találja meg mindennapi eledelét. S a kis talajt, hol a csekély termények számára a földműves helyet talál, csaknem erőszakkal kell elhódítani a kavicsos pusztából, mely, mint a futóhomok, lassan, de biztosan halad előre. Minden kis szántóföld külön kőkerítéssel van bevonva.

Csodálatos, hogy e szomorú talajon mily erős az ember s az állat. Mintha a küzdelem a természettel még a házi állatokra is kihatott volna, a dalmaták kutyái is feltűnő izmosak. S az életerő, mely e népben feltalálható, melyet a megélhetésért vívott folytonos rablások nagyban emelnek, a tudatlansággal párosulva, veszélyessé lett, s ez alkotja azt a forrongó elemet, melynek kitörése mindig fenyeget, habár tudjuk, hogy ez elem aránylag igen csekély számmal van képviselve.

SZIBÉRIAI KÉPEK.

A lengyel forrongások s ujjabb időben a nihilisták mozgalmai ismét előtérbe helyezték Oroszország óriási terjedelmű börtönét s a lapok olvasói közül ezer és ezer ember agyában támadnak neve hallatára rémületes képek. Nem mondjuk, hogy Szibéria kellemes ország. Ott, hol átlag szeptembertől május végeig tart a tél s a rövid nyári hónapok alatt kiállhatatlan forróság uralkodik, hol közel háromszáz ezer négyeszőg mérföldnyi területen alig öt millió ember lezeng s különösen kelet felé több napi járó földre nyuló s vérszopó szunyogok milliárdjaival ellett sivatagok terülnek, hol a gyümölcsfák nem tenyésznek s a napokig tartó zsemséndet egyszerre óriási homokfogatagok váltják föl, ily országot kellemesnek mondani nem lehet. De azért az általános képzelet róla mégis igazságtalan. Nyugoti és déli részeiben hatalmas erdőségek leszik kellemessé a vidéket, nem ritkák a jelentékeny (20—30 ezer főnyi) városok, hol európai civilizáció uralkodik, az uralhegyi bányákban s a száműzöttek foglalkoztatása most már néha emberi méltóságukhoz illő gondallal történik s ezenkívül sok helyt, mint önálló gazdának és halászoknak, saját kunyhójuk is van s a kerület határán belül szabadon és felügyelet nélkül mozoghatnak, sőt önálló vagyona is tehetnek szert. Sok szibériai száműzött van, ki büntetésének letelte után is itt marad s családot alapítva, az ország szabadgyarmatos polgára lesz.

Aránylag a legnagyobb kegyetlenség s száműzöttek odaszállításának módjában rejlik. Évenként 17—18 ezer ember megy átlag Szibériába büntetésből s ebből egy harmad nő és gyermek, kiknek megengedtetik, hogy hosszabb időre eltelt rokonaihoz oda kísérhessék. Az utazás általában gyalog és hajókon történik. A Volgán viszik le őket egész a Kaspitengerig, azután Permbe s innen az Uralon át Tiumenbe. Itt teszik rájuk a vasat s gyalog vezetik az

Óbig s azután e folyón föl Tomszk városáig, honnan különféle irányba oszlanak. A túlfőtt hajókon a szegény rabok között sokszor üt ki ragályos betegség s Nyugat-Szibériába, különösen regebben, midőn a közlekedés még nehezebb volt, rendszeren megzúdítva érkeznek. Azok, kik az arany- és kőszénbányákban kényszer munkára vannak kárhóztatva, még tovább folytatják utjukat kelet felé s ez ut a legnehezebb.

A keserves sors kezdetén ábrázolja a száműzötteket képünk. Egyszerű, teljesen egyenlő szürke rabruhában áll ott a nagy Jenisei folyó partján 150—200 ember s közöttök egy kis katonai kíséret, vára a hidast, mely őket a túlsó partra szállítsa. A rabok mindegyikén láncz van a ruhájok alatt, s midőn a tömeg megindul, a láncz egyhangú csörgése kíséri őket utjaikban. Néha tisztán e szomorú karavánok számára épült széles, tágas, szérűforma menedékhelyek vannak, csunya sárga színre festve, havó az időjárás viszonyosságai ellen vagy éjjeli pihenésre, mint a juhokat, terelik be őket. Magasan az eresz alatt apró kis ablakok mintegy csalogatóul némi kis fémhomályt bocsátanak be az épületekbe, hol a szenvedők szárai hullottak el már kimerültség folytán, mielőtt büntetésök helyét elértek volna. Ezer s ezer versznyire terjed az ut, s csoda-e, ha azt nem mindenki bírja el?

A szibériai száműzöttek utazásán azonban évről-évre könnyítenek valamit. Addig is, míg a vasutvonalakat e vidékre teljesen kiépítének, kísérletet tettek a rabok tengeri szállítására nézve. A Balti-vagy Fekete-tengerből indultak utnak s ez utóbbi esetben a Vörös- és Indiai-tengeren át véve utjukat. 1879-ben júliusban híre támadt, hogy egy ily hosszú utra indult hajó 2—300 rabbal elsüllyedt, de a hír alaptalannak bizonyult; s az igazgatóság, melyet e hír keltett, mégis hatással volt arra, hogy a vasutvonalak elkészítésével siessenek. Ma már a gőzös füstje ismeretes az Uralhegyek között is s tán rövid idő múlva a régi kinzó vándorlás a múlt sötét emlékei közé fog tartozni.

KIRÁLYNÉNK UDVARHÖLGYEI KÖRÉBEN.

Erzsébet királyné Angliában tartózkodása sok alkalmat nyújt az angol közvéleménynek, hogy felséges asszonyunkkal foglalkozzék. Leirják alakját, szokásait, környezetét, életmódját és azokat a vadászatokot, melyekben oly nagy kedve telik. Legközelebb is Anglia egyik legelső illusztrált lapja egész képesorozatot közölt, melyen királynénk udvarhölgyei körében van föltüntetve s melyet ez alkalommal mi is bemutatunk olvasóinknak.

Az angol lap nem mulasztja el, hogy a szép képet rokonszenves sorokkal ne kísérje. Főlemlíti, hogy ugy Ausztria, mint Magyarország híres a szép asszonyairól s hogy Bécsben és Budapesten mily kellemes meglepetésben részesül a látogató a fényképek ama nagy számától, melyek a kirakatokban a legkiválóbb női szépségeket tüntetik. A közölt arcképcsoportozat is ily bécsi és budapesti fényképek után van összeállítva, kivéve a királynéét, mely olajfestmény után készült.

Közepén látjuk a királyasszonyt ülő helyzetben, kit udvarhölgyei állva vesznek körül. A csoportozat valóban a legelőkelőbb szépségű nők gyűjteményének látszik s van közöttök egynehány arc, mely egy vonásai, mint a kifejezés nemességével lebilincselő hatást gyakorol a szemlélőre. Neve mindegyiknek arcképe alatt olvasható.

Pejácsevich Jolán grófnő, a nálunk jól ismert Pejácsevics Márk grófnak leánya. Teschenberg báróné, egykor színésznő, most Teschenberg báró külügyminiszteriumi osztályfőnök neje. Hoyos grófnő, leánya Hoyos Ernő grófnak, a Hoyos-féle majorátus jelenlegi birtokosának, és jegyese Clam-Martinitz grófnak. Salm grófnő, az ismert eschországi családból származik, s egyike a legkiválóbb szépségeknél. Montenuovo hercegné, Kinszky gróf leánya; férje Montenuovo herceg, ama Neuberger bárónak az unokája, a ki második férje volt I. Napoleon özevgyének, a Mária-Luizának, s gyermekei nyerték a montenouvói hercegi címet. Baltazzi asszony, született Ugarte grófnő, a híres sportsmannek a neje, a kinek tulajdona a Kiszber, mely többet tett mint a Kincsem, mert a nagy angol Derby-

PEJACEVICH JOLÁN GRÓFNŐ. TESCHENBERG BÁRÓNÉ. HOYOS GRÓFNŐ. SALM GRÓFNŐ. MONTENUOVO HERCEGNÉ, CAPPI GRÓFNŐ. KOLONITS GRÓFNŐ. NOSTITZ GRÓFNŐ. SZÜL. KINSZKY GRÓFNŐ. ERZSÉBET KIRÁLYNÉ. BALTAZZINÉ ASSZONY, SZÜL. UGARTE GRÓFNŐ.

KIRÁLYNÉNK ÉS UDVARHÖLGYEI.

hogy ezentúl több szabad időt szereznek magoknak. Elhatározták, hogy az egyik a szállást őrzi, míg a másik vadászni megy s a táplálékot két-tőjük számára elhozza. Sorshuzással döntötték el, hogy az első nap melyik menjen és melyik maradjon. Karataka maradt a barlangban, Damanaka szállt le a mezőbe.

A vadász legelőbb egy gerlét kapott a fészében és tojásaival együtt befalta. Gondoljunk előbb — mondá — a saját éhségünk csillapítására, s csak azután vadászunk a társunk javára.

Egész nap így okoskodott, s este, midőn egy sovány ibiszszel akart hazá térni, melyet egy patak mellett lepett meg, így szóló magához: — Ezt a falatot se vigyük haza; Karataka azt mondaná, hogy a legjobb falatotkat megetem s a rosszat viszem neki! Ezzel az ibiszszel is megpropogtatta.

Midőn társához közeledett, szomorúságot szinlelve sántítani kezdett; és azt monda:

— Már régóta álltam lesben egy kövér gödölyre, de az anyja észrevett, realm rohant, szarvával megdöfött, s ime ilyen réalmas állapotra jutottam. Már most te rád következik a sor, talán te szerencsésebb lesz, mint én voltam.

tani; mert látom, hogy így csak minden harmad nap jutunk ételhez.

Tanulság: Két róka, két majom, két brahmin, két orvos, nem él meg egy fedél alatt.

(Folytatása következik.)

EGYVELEG.

* Desdemónáról, Shakespeare e híres alakjáról, egy német író (Elze Tivadar) kisírtotta, hogy Vilmos német császárral rokonságban van. Az ő adatai szerint ugyanis az „Othello” meséjét a nagy angol költő az olasz Collalti (Hohenzollern) család történetéből vette, melynek eredete, mint azt a közös czimerek és más adatok tanúsítják, a jelen német uralkodó házzal közös.

* A festőművészet az Egyesült-Államokban rendkívüli haladást mutathat fel az utóbbi évek alatt s az arcképfestészet kivételével minden téren vannak már jeles festők. Különösen kedvelik az aquarelket, melyekből a new-yorki rajzakkadémia nemrég mintaszéri kiállítását rendezett, habár térhiány miatt több mint ezer szép képet visszautasítottak. A szép képek legnagyobb része magános birtokába jött s az amerikai művészek tanulmányozását végett még mindig kénytelenek az európai gyűjteményeket meglátogatni.

* Fekete nyulat lőttek nemrég Porosz-Sziléziában. 1873 óta Nyugat-Európában ily állatot még

reghez is. Végre épügy, mint az indiai Cobra kigyó mérge, az emberi nyál 100° C. melegítésnél sem veszti el erejét. Érdekes megemlíteni, hogy már Rabelais mérgeknél nevezte a nyálát s vannak vidékek, hol az ember harapását mérgesnek tartják.

* A Tuillériák romjai. A kommuné alatt leégett Tuillériákat a francia kormány nem fogja fölépíttetni. Az épületnek jó karban levő részeit, melyeknek a művészetre nézve különös becsük van, mint pl. oszlopfejek, reliefeket stb. az állami muzeumokba szállítják; a többi építőanyagot új épületeknél fogják használni. A nagy üres tért egyelőre kertté alakítják át, később majd nagyszerű épület emelnek helyettesíteni, vagy legalább részben annak kincseit fölvenni. A Tuillériák romjait e nyáron rontják le, a mi körülbelül 50,000 frankba fog kerülni.

* A kalauzokat Svájcban és Németországban az illető alpesi társulatok ezentel rendszer iskoláztatásban akarják részesíteni. A számkúra állítandó iskolában különös tárgyat lesznek az Alpesek és környékük földrajza, némi geológiai ismeretek, különös tekintettel a jégárakra, a látínvalók és legendák ismerete, a dekjüt és thermometer használmódja s ezenkívül oktatás abban, hogy véletlen szerencsétlenségek esetében minő orvosi segítséget nyújtsanak.

könyvtárból 1394-ben Miskolci László által irt...

A történelmi társulat márcz. 2-ki havi ülésén hirdették ki ama pályázat eredményét...

Az első hazai takarékpénztár febr. 27-én tartotta évi közgyűlését...

A philológiai társaság márczius elsején tartotta havi ülését...

A földtani társulat márczius első napján tartott ülésén...

A hírnapok egyesülete vasárnap tartotta évi közgyűlését...

Elnök: Jókai Mór. Alelnökök: Nagy Miklós, Urvary Lajos...

Sárospataki József az igazgatóság elnök érdemeit méltatván...

Végül az igazgatósági tagokat választották meg három évre...

Közművelődés és jótékony czélokra 30,000 frtot szavaztak meg...

A város-kereszt-egyletnek és a magyarországi hírnapok...

Munkácsra sokan elkínálták fővárosi ismerősei közül...

A királyi pár utazása Olaszországba. Udvari körökben azt beszélik...

Merénylet az angol királynő ellen. Viktória angol királynőre...

Szent István szobra. A fővárosi tanács hozzájárult a képzőművészeti bizottság által...

A Krisztus-képet mindennap nagyon sokan nézik a műcsarnokban...

A tud. akadémia mint örökös. A magyar tud. akadémia legközelebb nagy összeget örököl...

Akadémiánk legnépesebb tagja. Az akadémia számos tagja...

Hugo Viktor 81-ik évét febr. 26-án töltötte be. A nagy költő a köztársaság elnöke...

Munkács nevével együtt jelenleg szülővárosában Munkácson...

Szép gyűjteményt ajándékozott Semej Andor a földtani intézetnek...

Az osztrák-magyar északsarki expedíció. Az elhunyt Weyprecht...

Munkácsra sokan elkínálták fővárosi ismerősei közül...

A királyi pár utazása Olaszországba. Udvari körökben azt beszélik...

A királyné e héten készült elhagyni Combermere Abbeyt...

télyba szálltak, a többi vendégekről is a város gondoskodott...

Munkácsy Mihály, született 1844. febr. 20. Honcsinzi Árpád a helyi pihenő...

Munkácsy aztán még Beragmogyé tisztikarának, a papoknak...

A könyvészeti kiállítás vasárnap délben nyílik meg az országos képtár helyiségében...

Akadémiánk legnépesebb tagja. Az akadémia számos tagja...

Hugo Viktor 81-ik évét febr. 26-án töltötte be. A nagy költő...

Munkács nevével együtt jelenleg szülővárosában Munkácson...

Szép gyűjteményt ajándékozott Semej Andor a földtani intézetnek...

Az osztrák-magyar északsarki expedíció. Az elhunyt Weyprecht...

Munkácsra sokan elkínálták fővárosi ismerősei közül...

A királyi pár utazása Olaszországba. Udvari körökben azt beszélik...

A királyné e héten készült elhagyni Combermere Abbeyt...

illetékes közegek és rendben találtak. Erdélyi tette...

Figyelemztetés. Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése...

Lapunk előfizetési ára márczius 1-től június végéig...

A Vasárnapi Ujság előfizetői a Világkrónika január és február havi számait 35 kr. pótdíjért...

HALÁLOZÁSOK.

SZARVADY FRIGYES, mint egy távirat jelenti e hó 2-ánól Párisból...

Elhunytak még a következő napok alatt: Pacseri SZUTSITS LAJOS...

Az osztrák-magyar északsarki expedíció. Az elhunyt Weyprecht...

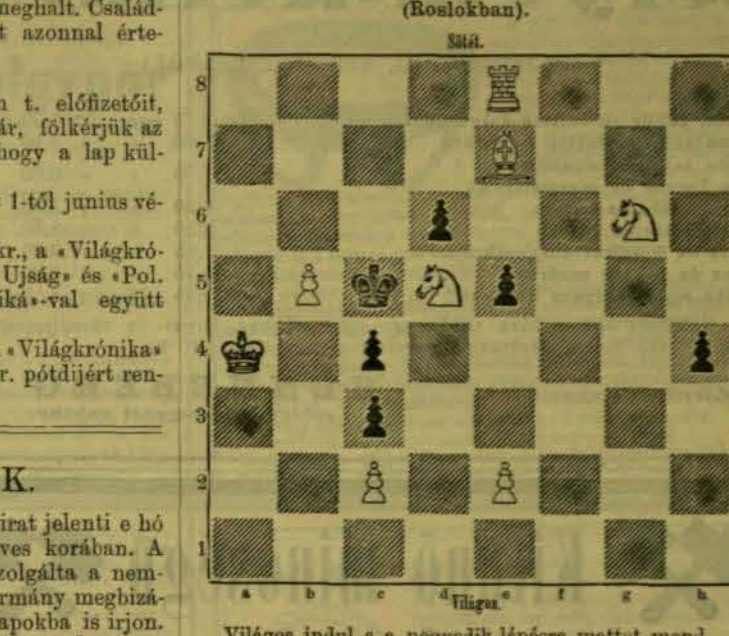
Munkácsra sokan elkínálták fővárosi ismerősei közül...

A királyi pár utazása Olaszországba. Udvari körökben azt beszélik...

A királyné e héten készült elhagyni Combermere Abbeyt...

A királyné e héten készült elhagyni Combermere Abbeyt...

SAKKJÁTÉK. 1161-ik számú feladvány. Dubbe F.-től.

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Az 1156. sz. feladvány megfejtése. Obermann J.-ől.

- Megejtés. Sakkjátek. 1. Hd4-c6 ... Kd5-c6: (a) 2. Vg3-c7 ... Kc6-c7: 3. Be4-c4 matt.

Helyesen fejtették meg: Vassprémben Fülfű József...

HETI NAPTÁR. Márcz. hó.

Table with columns: Nap, Katolikus és protestáns, Görög-Orosz, Izraelita. Rows for days of the month.

Tartalom.

Szöveg: Egy szult szándékai budai festő. Az érdeki kúnyhó Köttemény...

Képek: Fajkoner György. Temetés Dalmáciában. Orosz rabok...

Felölös szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér. 6. sz.)

KÖSZVÉNYESEKNEK. Kwizda Ferenc János, es. k. n. d. v. szállítónak...

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ. Az örült. Pefői is irt egy Örület...

Az egri leány. ballada. Arany hasonmizú remek balladája...

SCHILLER L., vászón- és divat-nagykereskedő SZ.-FEHÉRVÁROTT „a szép menyasszonyhoz.”

A párisi és lyoni krach

következtében több ottani legelőkelőbb gyárosnak összes gyártmányukat teljes végeladás végett átvettem.

Table with 3 columns: Item description, Price per unit, Total price. Items include various fabrics and goods like '4000 rf legj. minős. brünni gyapjuszövet', '5000 db lf. lyoni besz. gobelin-ágyterítő', etc.

Kapható SCHILLER L.-nél, «a szép menyasszonyhoz» vászón és divat-nagykereskedő Sz.-Fehérvárott. Csomagolás ingyen. 450 Vidéki rendelmények azonnal teljesítettek.

St. Radegund

hideg víz-gyógyintézet Stájerországban, 2 órányira a gráci vasút-állomástól. Gyógy-idény márczius 1-től november közepéig. Kimerítőt a körülményekről és az árákról egy «házi rendben», mely kívánatra (díj nélkül) megküldetik. 476 Dr. Nooy, az intézet vezetője.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

KERTÉSZET KÉZIKÖNYVE.

Tűzetes utasítás a konyhakertészeti, virágmivelés és gyümölcsfenyésztés körében.

A legújabb kutatók után írta GALGÓCZI KÁROLY. Átnézte és jegyzetekkel bővítette Dr. FARKAS MIHÁLY. Negyedik kiadás. Ára füzve 80 krajczár.

Kételkedve kérdi némely beteg önmagától: melyik gyógyszerhárdemnek lehet hűelő nemi? Ez nagy ártalom nagy sága által tünik fel; a beteg választ a legtöbb esetben épen — a legrosszabbat! A ki az ilyen csalódást a háza való párt elkerülni akarja, annak tanácsoljuk, hogy Görisek Károly cs. kir. egyetemi könyváruától Bécsben (Fotvántér 6.) hozassa meg magának a «Betegvárás» című könyveket, mert abban a legjobbaknak bizonyult gyógyszerek tárgylagosan és kimerítően vannak ismertetve, úgy hogy minden beteg teljes nyugalommal bírhat és a legjobbat választhatja magának. A fentebbi már 29 kiadást ért könyvcsokor ingyen és bérmentve küldetik meg a megrendelőnek, tehát nem okoz több költséget, mint 2 krajczár a megrendelő lapért, mely magyar is lehet.

HOFF JÁNOS cs. kir. udv. szállító urnak, kir. kereskedelmi tanácsos, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, a főbb porosz és német rendek lovagjának A Hoff János-féle maláta-kivonat feltalálója s egyedüli készítőjének. Euróba legtöbb fejedelmének udvari szállítója. BÉCS. Gyárhelyiség: Grabenhof 2. Iroda és gyári raktár: Graben, Brünnerstrasse 8. sz.

Freistadt, 1881. márcz. 21. Tekintetes ur! Az ön Hoff János-féle maláta-kivonat egészségi sörének az én maláta-kövögésmet illetőleg igen kitünő hatása volt, s felkérem részemre utánvételt mellett ezen sörből ismét 13 palaezkkal s 2 zacskó maláta-cukorkát küldeni.

Wanka Tivadar, cs. kir. őrnagy. Hivatalos gyógy-jelentés.

Berlin, az új lakotanya körháza a tűzér-utczában. A kitünő Hoff-féle maláta-kivonat egészségi sörnek, mely a sebesülteknek oly jót tett, hogy azok azt nem örömet nélkülözik, egy újabb szállításáért kérik önt fel az ápoló hájgyek nevében 441

Roon, miniszter. Gyógy-jelentés.

Tekintetes ur! Nem mulasztatom el ez alkalommal önnek tudomására jutatni, miszerint nóm az ön maláta-sörét már fél év óta a legjobb sikerrel használja gyengeségi állapota és köhögése ellen; mert míg nóm már évek óta őszszel és tavasszal, daczára annak, hogy egész patika gyógyszereket fogyasztott el: mégis a leggyötrőbb köhögéstől kinezottatott s ereje egészen elfogyott a maláta-sör használata óta minden köhögéstől ment, s erőteljes kinezést nyert. Továbbra is fel fogja használni. Jelen bizonyítványomat azon megjegyzéssel állítom ki, miszerint ön a maláta-sör használatahoz igen kétérdőve nyultam, most azonban annak hatásáról pártolója lettem. Kérem 58 palaezka maláta-kivonat egészségi sör és 12 zacskó maláta-mell-cukorkának a megküldését S.-A.-Ujhely, 1881. máj. 11. Tisztelettel Gross Róbert, az osztrák-magyar északnyugati vasut inspektor.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

GYULAI PÁL KÖLTEMÉNYEI.

MÁSODIK BŐVITETT KIADÁS. A KÖLTŐ ARCZKÉPEVEL.

Ára füzve 4 forint. — Diszkötésben 5 frt 50 kr.

Legújabb füzet. 1882. márczius. 63-ik sz. Ára füzve 1 forint

BUDAPESTI SZEMLE

a M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszti

GYULAI PÁL TARTALMA:

- I. AZ ERDÉLYI SZÁSZOK KÉRDÉSÉHEZ. — Marczali Henrikől.
II. A 90-ES ÉVEK REFORMESZMÉI ÉS ELŐZMÉNYEIK. (II.) — Concha Gyözötől.
III. ADALÉKOK A TULAJDON TÖRTÉNETÉHEZ ÉS ELMÉLETÉHEZ. — Medveczky Frigyesről.
IV. A BÁRÓNÉ LEVELEI (II.) Eredeti beszély. — Pálffy Albertől.
V. LÉNAU MIKLÓS ÉLETÉBŐL. — Sonnenfeld Zsigmondtól.
VI. A HOLLÓ. Költmény. — Poe Edgar után, angolból. — Lévy Józseftől.
VII. STATISZTIKAI SZEMLE. — Földes Bélától.
VIII. ÉRTESETŐ: Vargha Gyula: Dalok. —, Reinke J. és Rodewald H. Studien über das Protoplasma. Dező Bélától. — Két utazási munka az erdélyi részekről. s.-r. — Dr. Schenzl Guidó: Adalékok a magyar koronához tartozó országok földmagneassági viszonyainak ismeretéhez. Lengyel Istvántól. — Meg egyszer a vajvidékelemről és fogyasztási adókról. Hunfalvy Jánostól. — Nyílt levelek a szerkesztőhöz. — Schwickertől és u.-f.-tól.

BUDAPESTI SZEMLE, mely eddig évenként hatszor jelent meg, 80—90 lnyvi tartalommal, 1881 január 1-től kezdve havi szemlévé változott át s megjelen évenként tizenkétszer 120 lnyvi tartalommal, az eddigi előfizetési ár mellett.

A Budapesti Szemle tájékozni igyekszik a magyar közönséget az eszmékről, melyek világszerte foglalkoztatják a szellemeket s mintegy közvetítő kíván lenni egyfelől a szaktudomány és a művelt közönség, másfelől a hazai és külföldi irodalom közt. E mellett az újabb folyamban szélesebb tért nyit a nemzetgazdasági közleményeknek, a m. t. akadémia nemzetgazdasági bizottságától támogatva.

Megjelen évenként tizenkétszer 10 lnyvi havi füzetekben. Előfizetési ára bérmentes küldéssel egész évre 12 frt, félévre 6 frt.

Minden egyes füzet külön kapható: ára 1 frt. Az előfizetési pénzek az alulírt társulat kiadó hivatalába küldendők be, vagy a könyvárusokhoz, a kik szintén föl vannak hatalmazva elfogadásukra.

Franklin-Társulat, magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapest

A JANGADA. NYOLCZSÁZ MÉRTFÖLD AZ AMAZONON.

VERNE GYULA. KEPEKKEL. Ára füzve 2 forint.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félfévre ... 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 félfévre ... 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 félfévre ... 3 * Külföldi előfizetésekre a postaiilag meghatározott vitélji is eszolandó.

11-ik szám 1882. BUDAPEST, MÁRCZIUS 12. XXIX. évfolyam.

I. MILÁN KIRÁLY.

E hó 6-án a szerb fejedelemség királyságnak jelentette ki magát. A szkupstina általános lelkesedés közt proklamálta fejedelmét királynak, kinek, mint ilyennek, ezentul I. Milán lesz a neve.

Régen rebesgették, tudtuk, hogy Milán e tárgyban járta meg Berlint, Bécsot, — mégis volt e tényben valami meglepő, a mennyiben közvetlenül előtte senki se beszélt róla s a szerb politikai körök, úgy látszik, gondoskodtak arról, hogy időnek előtte ki ne szivárognon a dolog, hanem egyszerre kész tény gyanánt álljon a világ előtt.

Nem lesz érdektelen e pillanatban egy kis visszapiantást vetnünk Szerbia legközelebbi multjára a most királylyá lett fejedelem uralkodása alatt.

1868 juniusában váratlan hír lepte meg Európát. Obrenovics Mihályt, a művelt, lelkes, közszeretetlen álló szerb fejedelmet Topsisderben meggyilkolták. Voltak-e a gyilkosságnak egyéb politikai indokai is, avagy csak az, hogy némelyek a Karagyorgyevics-családot akarták visszaültetni az Obrenovicsok fejedelmi trónjába, a hosszú pörből, melynek egy része, a Karagyorgyevics-család fejének kihallgatásával épen Budapesten folyt le, még maig sem derült ki teljesen.

Annai bizonyos, hogy a fejedelemséget a szomorú eset nem csekély zavarba ejtette. A megölt fejedelemnek gr. Hunyady Juliával kötött házasságából nem volt egyenes utódja. De ő már életében második-unokaöccsére, Milánra vetette szemét, mint családjának egyetlen férfi sarjadékára. Milán Obrenovics Milostól, Efraim fiától származott, — ki a dinasztia alapítójának, az öreg Obrenovics Milosnak fivére volt. Efraimnak, kit fejedelmi testvére gazdag javadalmakkal látott el, nagy uradalmi voltak Romániában. Rendesen Bukarestben lakott, hol fiát, Milost meg is házassította, nőül vetetvén vele egy gazdag oláh bojárnak, Katargiunak Mária nevű leányát. E házasság, melyből Milán származott, nem volt boldog. Milos néhány év mulva meg is halt, özvegye pedig, miután Kuza román fejedelemmel rossz hirbe keverte magát, a fejedelem elűzése után Bécsbe költözött, mig egyetlen gyermekét, Milánt, Párisba küldé nevelésbe.

Itt érte nagybátyja halálának híre, s a fel-

szólítás, hogy siessen haza, elfoglalni a megürült fejedelmi széket. Szerbiában ez alatt egy háromtagu kormány (Blaznavacz, Garasanin, Riszties) vezet ideiglenesen az ország dolgait, egyuttal a gondnoki tiszttet is viselvén a még kiskoru s tanulmányainak élő fejedelem fölött, ki csak 1871. szept. 18-án töltvén be 18-ik évét, mint nagykoru fejedelem csak ekkor foglalhatta el trónját s vehette át a kormányzatot, s viselte azt, a néhez körülményekhez képest elég ügyesen, igyekezvén beváltani Párisból visszatértekor a

szkupstina előtt fogadott szavát, hogy noha még ifju és gyenge, de minden ereje és tehetsége arra lesz fordítva, hogy népét boldoggá tegye. Az alkotmányos államok mintájára rendezte országát, melyben szabad a vélemény s a nemzet szabadon választott képviselői adnak kifejezést a nép kívánalmainak s a többségtől alakult felelős kormányval hajtattják azokat végre. S a számos kormányválság mellett is, melyeknek Szerbia Milán trónralépte óta kitéve volt, a nemzet sokat haladt ugy anyagi, mint szellemi tekintetben, s megindult benne

I. MILÁN KIRÁLY.